

Prästlöne- tillgångarna

Luleå stift **2023** | Årsredovisning

God planering är nyckeln till
en lyckad avverkning **s.10**

Med varsam hantering av
skogens värden **s.14**

Kronhjortar på Prästbordet i Nordmaling
Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

Förvaltning för förkunnelsen

I Skogsvårdslagen står det skrivet att *Skogen är en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger god avkastning, hänsyn ska också tas till naturen, kulturmiljön, rennäringen och andra intressen.*

För prästlönetillgångarna i Luleå stift handlar det om att förvalta skogen i ett oändligt perspektiv, och lika viktigt som att bevara den biologiska mångfalden är att ta nyttigheter ur det vi förvaltar. I vårt uppdrag ingår att skapa ekonomiska förutsättningar för kyrkans förkunnelse, förvaltningen sker därför med fokus på såväl ekonomisk som ekologisk hållbarhet men även social, andlig och existentiell hållbarhet. Förvaltningen ska ske på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Vi värnar om våra skogar och de människor som vistas och arbetar här och för att visa att vi lever upp till våra utfästelser har vi valt att certifiera oss. 2024 tar vi ännu ett steg i kvalitetsarbetet och kommer framöver att inte bara ha en, utan två certifieringar: PEFC och FSC. Båda lika viktiga, men för oss på lite olika sätt.

Med den nya FSC-certifieringen höjer vi ambitionsnivån för både naturvårdande åtgärder och socialt ansvar. En viktig förändring blir det utökade samarbetet med rennäringen som framöver kommer bli både bättre och mer transparent. Lika viktiga för oss är de som arbetar i våra skogar, vi kommer därför även att behålla PEFC-certifieringen som är en garant för bra arbetsvillkor och kollektivavtalade löner.

Lars Sandberg,
ordförande i stiftsstyrelsens egendomsutskott

Anders Landström,
stiftsjägmästare

Innehåll

Verksamhetsberättelse

Prästlönetillgångarna – en tusenårig historia.....	3
Omställning pågår.....	4
God planering nyckeln till en lyckad avverkning.....	10
Drönare för dokumentation.....	13
Med varsam hantering av skogens värden.....	14
Luleå stifts smultronställen blir Kyrkoreservat.....	18
Lärk utanför Umeå.....	19
Contortatallen fasas ut.....	20
Stormen Hans.....	22
Sommarens skogsbränder.....	22
Ordlista.....	23

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse.....	24
Noter.....	34
Underskrifter.....	43

Foto: Linda Randgard/Skellefteå pastorat

Visste du att...?

Stiftet äger 60 % av marken
i Bonnstan, Skellefteå.

Prästlönetillgångarna – en tusenårig historia

Svenska kyrkans 13 stift förvaltar skog och mark över hela Sverige. Tillgångarna, som också består av ett fondkapital, kallas prästlönetillgångarna (PLT). Detta eftersom de en gång kom till för att landets präster skulle kunna avlönas. Här har vi gjort några nedslag under historiens gång.

Olof Skötkonungs dop

Kyrkans jordäggande går långt tillbaka – närmare bestämt 1016 år. Enligt traditionen lät Olof Skötkonung sig döpas år 1008, och händelsen som ägde rum i Husaby källa i Västergötland ses som kristendomens början i Sverige. Efter dopet skänkte kungen mark till Skara biskopsstol, vilket var starten på bildandet av Svenska kyrkans prästlönetillgångar.

Sockenbildning och prästbord

För att kunna bilda en församling behövde prästen kunna försörjas, och efter att landet blivit kristet skrev man i landskapslagarna att kyrkan skulle få prästbord. Det innebar att skogs- och jordegendomar skulle doneras så att avkastningen av dessa skulle kunna gå till prästfamiljens försörjning. Prästborden skulle enligt lag överlåtas genom en formell handling som kallades ”skötning”. Den gick till på det vis att den från kyrkan som skulle ta emot gåvan la ut sin mantel på altaret på vilken den person som skänkte jorden la en torva från marken. Förutom marken som donerades, så skulle befolkningen i trakten där kyrkan låg också bidra med en del av det så kallade

tiondet. En skatt som utgjordes av en viss mängd matvaror och spannmål från jordbruket. Än idag kallas exempelvis området runt Stiftsgården och Bonnstan i Skellefteå för Prästbordet.

Västerås riksdag 1527

Under högmedeltiden hade kyrkan hunnit bli en rik och mäktig organisation och biskopar, domkyrkor och kloster hade särskilt stora egendomar. Makten och förmögenheten ledde till slut till en konfrontation med kungamakten som kände sig hotad. Vid Västerås riksdag 1527 drog Gustav Vasa in stora delar av kyrkans egendomar, och man lämnade i regel bara en fastighet per sockenpräst. Kyrkan fick senare tillbaka stora delar av den mark som då togs i beslag.

Prästlönereformen 1910

År 1910 ändrades lagen och prästerna fick därefter sin lön i kontanter istället. Prästgårdarna blev bostäder för prästerna medan skogs- och jordbruksmarken arrenderades ut av församlingarna. Under lång tid var egendomen intakt, men under 1900-talet och framåt har en del mark sålts till bostadsbebyggelse och liknande. Intäkterna från dessa försäljningar har placerats i prästlönefonden. Sedan 1995 är det stiftet som ansvarar för den jord, skog, fastigheter och fonder som utgör prästlönetillgångarna.

Kyrkan får ny relation med staten

Vid millennieskiftet år 2000 skildes kyrkan från staten. Den tidigare kyrkolagen ersattes då av lagen om Svenska kyrkan. Kyrkomötet som är kyrkans högsta beslutande organ fastställde även en Kyrkoordning. Enligt lag ska avkastningen från prästlönetillgångarna användas för Svenska kyrkans förkunnelse – och efter att staten och kyrkan skildes åt beslutade man att tillgångarna fortsatt skulle förvaltas av stiftet. •

Fakta

Prästlönetillgångarna förvaltas av stiftet såsom självständiga förmögenheter, och precis som andra tillgångar ska de förvaltas på ett hållbart sätt. Avkastningen av prästlönetillgångarna ska gå till den kyrkliga verksamheten. Totalt består landets prästlönetillgångar av 470 000 hektar skogsmark, 46 000 hektar betes- och åkermark och ett fondkapital på 4 miljarder.

Omställning pågår

Prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett sätt som är ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbart, både på kort och lång sikt. En utmaning som i dagens klimatnödläge är både brådskande och nödvändig att anta. PLT i Luleå stift arbetar aktivt med mål som bidrar till en hållbar utveckling.

Ett biskopsbrev om klimatet

Biskopsbrevet om klimatet utgör en teologisk grund för Svenska kyrkans engagemang i klimatfrågor. I brevet finns flera uppmaningar från Sveriges biskopar om hur vi alla kan bidra till att bromsa klimatförändringen. Prästlönetillgångarna berörs speciellt av två av dem:

- Låt en teologiskt reflekterad syn på skapelsen prägla den ekonomiska förvaltningen av aktier, skog och mark för att

minska klimatpåverkan och påskynda klimatomställningen

- Gör konkreta handlingsplaner i syfte att uppnå klimatneutrala verksamheter så fort som möjligt med sikte på 2030. Det förutsätter omställning och beteendeförändringar inom områden som fastighetsförvaltning, resor, inköp med mera.

Prästlönetillgångarna arbetar med uppmaningarna inom ramen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet och Luleå stifts hållbarhetsstrategi.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet

Färdplanen antogs av kyrkostyrelsen 2019 med tre övergripande effektmål, där ett av dem är att uppnå klimatneutralitet inom hela organisationen. De två andra effektmålen handlar om att arbeta med värderingsförändringar och att bidra till klimaträttvisa. I färdplanen finns delmål inom områden såsom kyrkans uppdrag och konsumtion och här finns också mål för jord, skog och mark. Färdplanen ska uppfyllas under tre etapper till år 2030 med nya

” Gud älskar
världen och vill
dess räddning
(Joh. 3:16-17)

delmål i varje etapp. Den första etappen avslutades december 2023, därför har under året ett arbete pågått med att skriva förslag till samtliga områden för uppdaterade delmål.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp två beslutades i sin helhet i kyrkostyrelsen i juni 2023. Se de beslutade målen för prästlönetillgångarna och hur PLT i Luleå stift arbetar med dem på sidorna 6-7.

Luleå stift vill ta färdplanen ett steg längre

De uppdaterade delmålen i färdplanen utarbetades inom ENSO (Egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan) och ingick i promemorian ”Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp 2” som i december 2022 gick på remiss

till samtliga stift från den nationella kyrkostyrelsen. I Luleå stifts remissvar som gavs i mars 2023 ingick ett förslag om ytterligare mål än de föreslagna inom skog och mark.

Den nationella kyrkostyrelsen valde att inte bejaka de föreslagna målen, men prästlönetillgångarna i Luleå stift ser dessa delmål som en naturlig del i den löpande förvaltningen som beaktas i verksamhetsplaneringen. De av Luleå stift föreslagna målen redovisas på sida 7. Särskilda insatser under 2023 har gjorts kopplat till mål 13 genom anställning av en ny skogsvaktare till PLT i Luleå stift, med huvudsaklig uppgift att planera och utföra hyggesfria skogsbruksåtgärder och har påbörjat arbetet med att öka andelen av skogsmarken som brukas hyggesfritt.

Mål för förvaltning, skog och mark

Till och med 2027 ska*:

1. Beräkningsmodellen för den skogliga kolbalansen vara utvärderad genom extern revision, och mätmetoder för jordbrukets kolbalans vara implementerad i enlighet med bästa praxis och gällande redovisningsregler.

Alla PLT i Sverige arbetar med en upphandling av detta arbete och kommer att leverera en utvärdering av den skogliga kolbalansmodellen till 2027, parallellt med detta förs diskussioner med möjliga aktörer för att kunna beställa en redovisning även för jordbrukets påverkan.

2. Prästlönetillgångarna fortsatt aktivt bidra till forskning och utveckling om en hållbar förvaltning av skog och mark och en hållbar produktion av förnybar energi.

PLT i Luleå stift deltar bland annat i utvecklingsprojekt kring hyggesfritt skogsbruk samt söker forskningssamarbeten inom samma ämnesområde.

3. Prästlönetillgångarna som markägare, projektör och kapitalförvaltare verka för ökat träanvändande i byggnationer och klimatsmart byggande.

PLT i Luleå stift utvärderar löpande nya förfrågningar om upplåtelser, markköp mm. utifrån ett klimat och hållbarhetsperspektiv. Hittills har inga stora byggprojekt påbörjats på PLT:s mark, men det finns intressanta områden för bebyggelse där vi i framtiden kan få möjligheter att påverka materialval mm. i bygglovsprocesser.

4. Produktion av förnybar el, motsvarande den totala årliga användningen i kyrkans byggnader, vara i projekt- eller produktionsfas på Prästlönetillgångarnas marker. Produktionen kan omfatta både egna anläggningar och anläggningar som drivs av andra aktörer på Prästlönetillgångarnas marker.

PLT i Luleå stift har tecknat ett antal arrendeavtal under 2023 om solcellsanläggningar och vindkraftsparker och utvärderar nya förfrågningar samt egna initiativ ur hållbarhetsperspektiv för att möjliggöra nya etableringar på lämpliga platser. Samtliga PLT förvaltningar i Sverige undersöker också möjligheterna att tillsammans med Kyrkokansliet skapa en investeringsform där olika kyrkliga enheter kan bli delägare i förnybar energiproduktion.

5. Prästlönetillgångarna bidra till forum för kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och gemensamma projekt för fossilfritt och hållbart jordbruk för sina gårdsarrendatorer. Vid nyupplåtelse av arrenden ska man använda möjligheten att påverka brukandet om det anses lämpligt.

Detta mål är främst prioriterat för de sydliga PLT-förvaltningarna då PLT i Luleå stifts jordbruksarealen är marginell.

6. Prästlönetillgångarnas skogsbruk sträva efter fossilfrihet i skötsel och transporter.

PLT i Luleå stift ska verka för att anlitade entreprenörer ska vara medvetna om de alternativa bränslen som finns på marknaden. PLT i Luleå stift har för avsikt att under 2025 undersöka användningen av biobränslen bland sina anlitade entreprenörer.

7. Prästlönetillgångarna tillvarata den brukade skogens produktionspotential för ökad klimatnytta på kort och lång sikt. Samtliga åtgärder för klimatnytta inom Prästlönetillgångarnas förvaltning av skog och mark ska ha en balans mellan ekologiska, sociala, ekonomiska och andliga värden.

PLT i Luleå stift behandlar till stor del detta mål i den löpande verksamheten vilket framgår av verksamhetsplan och årsredovisning.

8. Prästlönetillgångarna vidta aktiva åtgärder för klimatanpassning som kan öka skogarnas och jordbruksmarkens motståndskraft, återhämtnings- och utvecklingsförmåga och minska klimatförändringarnas skadliga effekter.

PLT i Luleå stift följer forskning och vidtar aktiva åtgärder för klimatanpassning vid anläggande av ny skog samt gallring och restaurering av naturvärden främst genom att öka lövandelen i de skogar vi förvaltar.

9. Prästlönetillgångarna ha vidareutvecklat kunskap om hur markförvaltning och skogsbruk

*Punkter hämtade ur Svenska kyrkans färdplan för klimatet

påverkar samiska näringar, samt genomfört anpassningar i enlighet med handlingsplanen som är kopplad till Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket.

PLT i Luleå stift har inlett en process för FSC certifiering av sitt skogsbruk, här ingår fördjupad samplanering med renskötseln vilket förhoppningsvis leder till ökad kunskap men även förbättrar möjligheterna för en fortsatt god dialog och samverkan med rennärningen.

Av Luleå stift kompletterande föreslagna mål**:

10. Inbindningen av CO² i stående skog, alltså tillväxten av biomassa i levande träd, överstiga det uttag och naturliga avgångar som sker.

11. Prästlönetillgångarnas skogs-skötsel förändras så att större del av CO² inbindningen sker till sådana trädindivider som efter skörd blir till långlivade produkter, eftersom det är tillväxten hos enskilda trädindivider samt användningen av de uttagna individerna som styr klimatnyttan. Detta görs genom att arealen ungskogsröjning ökas med 10 %.

12. Prästlönetillgångarna prioriterar volymtillväxt (CO² inlagring) framför ekonomisk avkastning genom att låta skogen bli äldre än vad som är ekonomiskt optimalt, så att medelåldern för avverkade bestånd i snitt överstiger lägsta tillåtna ålder för avverkning med 10 år.

13. En omställning av prästlönetillgångarnas skogsbruk görs så

att en ökande andel av skogen brukas med hyggesfria metoder.

14. Svenska kyrkan uppfylla sin del i Sveriges åtaganden för biologisk mångfald inom FN:s Mångfaldskonvention, genom att utarbeta en plan för biologisk mångfald inom förvaltning av skog och mark, och påbörja arbetet för att i denna verksamhet bidra till förverkligande av konventionens mål.

15. En plan för återvätning av utdikad mark vara framtagen, med angivande av lämpliga prioriterade marker, och arbetet med återvätning av de högst prioriterade markerna ha påbörjats.

16. Alla kvarvarande naturskogar som Svenska kyrkan förvaltar ha getts ett långsiktigt skydd.

**Punkter hämtade ur Stiftsstyrelsen, Luleå stifts remissvar till Svenska kyrkans färdplan för klimatet etapp två

En liten sankmark inne i skogen på Lyckans kyrkoreservat
Foto: Johan Kristoffersson/Luleå stift

Hjortron som även kallas skogens guld klassas inte som bär utan räknas till små stenfrukter.

Foto: Anders Landström/Luleå stift

Hållbarhetsstrategi

Luleå stifts hållbarhetsstrategi handlar om stiftskansliets hållbarhetsarbete, om prästlönetillgångarna och det stöd stiftet vill ge till församlingar och pastorat i hållbarhetsfrågor. När det gäller prästlönetillgångarna så finns det i strategin mål kopplat till kapitalförvaltning, klimat och biologisk mångfald och kopplar delvis an till målen i Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Mål 2022–2025

Under 2023 har arbete särskilt pågått inom följande mål:

BIOLOGISK MÅNGFALD: Genomföra ett arbete med att analysera befintliga mark- och skogsområden som frivilligt avsatts, och potentiella nya områden för frivillig avsättning. Detta i syfte att säkerställa att områden med höga naturvärden och/eller biologisk mångfald sparas. En särskild satsning görs för att synliggöra minst fem av dessa områden. Se sida 18 om Kyrkoreservat.

KAPITALFÖRVALTNING: Kartlägg och analysera strategiska, taktiska och operativa konsekvenser av certifiering enligt FSC i syfte att ansluta prästlönetillgångarna till certifieringssystemet. Se sida 16 om FSC-certifieringen.

KLIMAT: Skapa verktyg för styrning genom att kartlägga klimatbelastningen i skogs- och markförvaltningens värdekedja fram till att olika typer av slutprodukter och deras substitutions-effekt. Se mål 1 på sida 6. ●

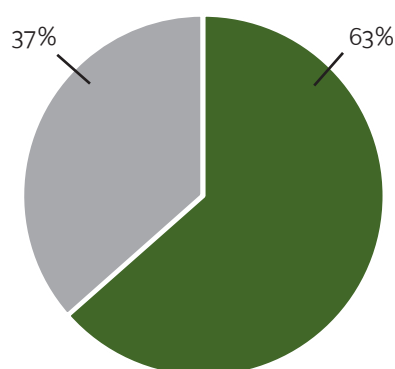
Frivilligt avsatt skog

PRÄSTLÖNETILLGÅNGARNA i Luleå stift har under året skickat in tre nya förslag på områden lämpliga som naturreservat till länsstyrelsen i Västerbotten. Områdena har identifierats under det ordinarie fältarbetet såsom naturvärdesbedömning och planering. Sammanlagt har PLT levererat en areal på drygt 500 hektar för utvärdering under 2023. Under året tecknades avtal med Naturvårdsverket om ett större

naturreservat i Vittangi, avtalet är ett intrångsavtal och omfattar cirka 5 600 hektar varav ungefär 1 900 hektar produktiv skogsmark. Denna mark ägs fortfarande av PLT men är strikt skyddad. På de 32 400 hektar som brukas för yngningsavverkas cirka 200–250 hektar årligen vilket motsvarar 0,3–0,4 % av totalarealen eller 0,7 % av den brukade arealen. Detta innebär att en genomsnittlig skog i PLT i Luleå

stifts förvaltning vid tidpunkt för yngningsavverkning uppnått en ålder av cirka 140 år jämfört med den tillåtna lägsta åldern mellan 70–90 år. Även på den mark som brukas tas hänsyn, enligt den uppföljning som görs av extern aktör cirka 10–15 % av arealen. Här tillkommer hektar årligen i detaljhänsynsareal som under en omloppstid skulle innebära cirka 4 000 hektar. ●

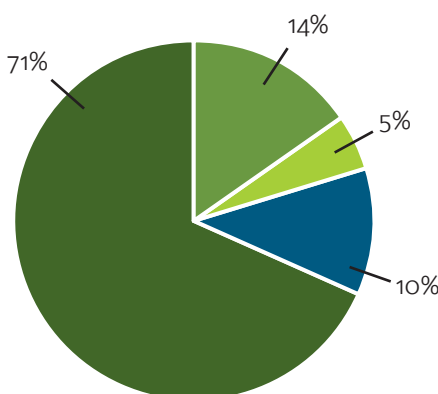
Totala markinnehav 63 000 hektar fördelas:

- Produktiv skogsmark – 40 000 hektar
- Ej produktiv skogsmark – 23 000 hektar

*Produktiv skogsmark avsatt: Av den avsatta skogsmarksarealen är cirka 8% klassad som NO/NS i skogsbruksplanen.

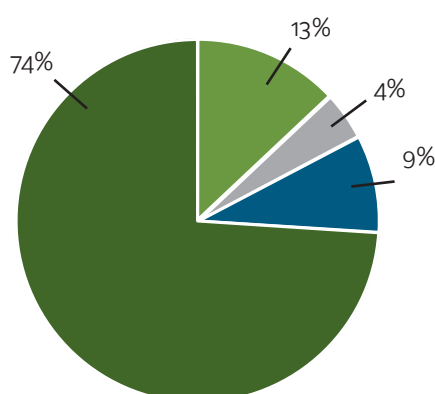
Av 40 000 hektar produktiv skogsmark är:

- Produktiv skogsmark: avsatt* – 5 700 hektar
- Produktiv skogsmark: naturreservat** – 1 900 hektar
- Produktiv skogsmark: detaljhänsyn – 4 150 hektar
- Produktiv skogsmark: kvar att bruka – 28 250 hektar

**Naturreservat avser här: Produktiv skogsmark där PLT fått ekonomisk ersättning för skydd men där marken fortsatt ägs av PLT.

23 000 hektar ej produktiv skogsmark består av:

- Exploaterat, väg, kraftledning – 1 000 hektar
- Vatten som sjö, bäck, älv – 2 000 hektar
- Skoglig impediment*** – 17 000 hektar
- Övrigt som strand, äng – 3 000 hektar

***Skogligt impediment: Skoglig impediment är skogsmark som producerar mindre än 1 kubikmeter virke per hektar och år.

Andra upplåtelser

PRÄSTLÖNETILLGÅNGARNA i Luleå stift har många tätortsnära skogar och därför nyttjas marken för en mängd olika ändamål.

Här finns allt från master för telekommunikation till tomtmarker för fritidshus. Prästlönetillgångarna upplåter även mark

till Försvarsmakten som har ett stort övningsfält samt till biltestverksamhet. ●

Drönarbild över avverkning i Örträsk
Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

God plan nyckeln till en lyckad

An aerial photograph of a forest landscape. In the foreground, there is a dense forest of green coniferous trees. A dirt road or path winds through the forest. In the middle ground, there is a large, cleared area of land, possibly a forest clearing or a field, with some scattered trees and a small body of water in the distance. The background shows more forested hills and mountains under a clear sky.

anering ckad avverkning

En del projekt tar lång tid, av goda anledningar. Som avverkningen i Örträsk mellan Lycksele och Bjurholm i Västerbotten. Där har prästlönetillgångarna i Luleå stift arbetat med samråd under tre år.

Älgko i Örträsk i maj månad Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

BYN ÖRTRÄSK i Västerbotten ligger mellan Lycksele och Bjurholm, alldeles intill Örträksjön. Det är en vacker och bördig dalgång, populär bland skoteråkare på vintern. Utanför byn förvaltar prästlönetillgångarna i Luleå stift 500 hektar skog. När det blev dags att avverka ett område på fastigheten visade det sig bli ett av de längsta planeringsprojekten – av goda anledningar.

Området ligger i det södra skogvaktardistriktet, ett av tre distrikt inom Luleå stift. Där arbetar Kristofer Lindblom som stiftsskogvaktare sedan 2002. Planeringen av avverkningsen i Örträsk började 2020, med ett samråd med Länsstyrelsen i Västerbotten.

– Det tilltänkta området låg inom ett av länsstyrelsens intresseområden, där det kan

finnas arter eller miljöer som kan bidra till att öka på en så kallad värdekärna som länsstyrelsen har i närheten. Vi avvaktade med avverkningsen tills de fått tid att inventera, främst marksvampar. Sedan meddelade de att de inte hade intresse för området längre och att vi kunde gå vidare, berättar Kristofer Lindblom.

Viktiga samråd om skogliga åtgärder på betesmarker

Området är också en del av Vapstens samebys vinterbetesmarker. Det erbjuds samråd med rennäringsen för att samebyn ska få möjlighet att, tillsammans med prästlönetillgångarna, planera hur och var inom deras betesområde skogliga åtgärder utförs. Det kan handla om att flytta avverkningsen i tid eller anpassa avverkningsen genom olika

former av skärmställningar med mera. Målet är att båda parter ska kunna bedriva en meningsfull verksamhet på samma marker.

Samebyn och prästlönetillgångarna kom överens om hur avverkningsen i Örträsk kunde genomföras så att båda parter kan fortsätta använda marken. Kristofer Lindblom berättar:

– Cirka hälften av området brukas med hyggesfria metoder, i form av en timmerställning och ingen markberedning. Det andra området avverkas som vanligt, det vill säga trakthyggesbruk men utan markberedning, med efterföljande plantering av svensk tall. På så vis kan vi genomföra avverkningsen och ta hänsyn till renarnas bete och de biologiskt viktiga marksvampar som växer i området.

Avverkningen klar i oktober – med sikte på långlivade produkter

Ofta när prästlönetillgångarna i Luleå stift avverkar, är det köparen av timret som också ordnar det praktiska kring avverkningen. Ett traktdirektiv, det vill säga en beskrivning av vilken natur och kulturvård som ska sparas på avverkningen lämnas över till entreprenören. Där beskrivs exempelvis att kulturstubbar och äldre lövträd ska sparas och att avverkningen bara kan ske under en viss period för att inte störa de vinterbetande renarna.

Avverkningen utanför Örträsk började i september och var klar i början av oktober. Kristofer Lindblom besökte platsen flera gånger under perioden och berättar om entusiasmen bland de som var inblandade i det fysiska arbetet från Höglandssågen. Man var stolt över att få lämna något fint efter sig och samtidigt ta tillvara skog som kommer användas till framtida produkter, som i sin tur fortsätter lagra kol.

När prästlönetillgångarna i Luleå stift avverkar skog, har den ofta fått växa till en högre ålder än det normala inom skogsbruket. Det ger därför ett större utbyte av sågbara stockar som kan bli sågade till konstruktionsvirke. Dessa kan ingå i långlivade konstruktioner i olika byggnader.

– Avverkningen är den mest omfattande planeringen jag utfört som skogsvaktare. Det som varit mest lärorikt är samspelet mellan alla intressenter och att tillsammans hitta en väg framåt som är möjlig för alla parter, säger Kristofer Lindblom. ●

Drönarvy mot Skeppträskån efter stormen, Malå 3:1

Foto: Rolf Eriksson/Luleå stift / Illustration: Emma Lindmark

Drönare för dokumentation

SKOGSBRUK STÄLLER HÖGA KRAV på dokumentation.

Ett verktyg som kommit att användas allt mer de senaste åren är drönaren. Att inspektera områden med drönare sparar tid, både vid inspektion och genomgångar då man inte längre behöver vara på plats utan kan dokumentera och gå igenom filmen i efterhand. Skogsvaktare Kristofer Lindblom berättar:

– Drönaren är bra på att samla in information och ett bra hjälpmedel för att skaffa sig en snabb överblick. Med drönaren kan vi enkelt inspektera en pågående avverkning och ge direkt feedback till avverkningslaget. Filmen från drönarflygningarna kan enkelt lagras och ger oss sedan en bra möjlighet att gå igenom avverkningen tillsammans med virkesköparen. ●

Björkstam med vedsvamp i Lycksele
Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

Med varsam av skogens v

hantering värden

Med varsam hand vill prästlönetillgångarna i Luleå stift balansera bevarande med hållbar produktion. Biologisk mångfald är nyckeln till ett framtidssäkrat skogsbruk.

Tjäderhöna på vägen mellan Lycksele och Örträsk Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

NÄR DET GÄLLER ATT bevara naturvärden har prästlönetillgångarna i Luleå stift alltid agerat med stor försiktighet. Den varsamma strategin är stiftsjägmästare Anders Landström inte bara tack-sam för, han ser den också som en viktig del i förklaringen till att stiftet idag har en relativt stor andel skog med höga naturvärden.

– Vi hade lokal förvaltning ända fram till 70-talet, berättar Anders, men även efter att stiftet tog över har vi haft rimliga avkastningskrav som låter oss förvalta varsamt och skapa mervärden i skogen. Vi tar stor hänsyn till den biologiska mångfalden, har högre kolförråd och välskötta skogar.

I Skogsvårdslagen anges att skogen är en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger god avkastning, hänsyn ska också tas

till naturen, kulturmiljön, rennaringen och andra intressen. Enligt lagen finns det för skogsbruket två jämnvärdiga mål: biologisk mångfald och produktion, att balansera dem båda är inte alltid enkelt.

– Vi ska förvalta de här tillgångarna i ett oändligt perspektiv, där vi både kan behålla den biologiska mångfalden och ta ut nyttigheter ur det vi förvaltar, berättar Anders. Det är en balansgång som kan vara jättesvår, där politiska beslut i hög grad avgör hur mycket som avsätts för biologisk mångfald.

En annan faktor som styr av-sättningarna är verksamhetens certifieringar. Sedan 2002 är prästlönetillgångarna certifierade enligt PEFC. 2024 kompletteras certifieringen med FSC vilket medför ökade krav inom

områden som naturvårdsåtgärder och socialt ansvar.

– FSC-certifieringen innebär en ökad ambitionsnivå när det gäller verksamhetens omfattning och kvalitet, men vi vill för den sakens skull inte släppa kraven som ställs genom PEFC vars certifiering av entreprenörer är en garant för bra arbetsvillkor och kollektivavtalade löner.

Kontinuitet och biologisk mångfald

Det finns idag ett stort engagemang, både hos allmänheten och i miljörörelsen, för att bevara våra äldre skogar. Skogarna omnämns i debatten både som natur- och kontinuitetsskogar.

– Vi utgår ifrån Skogsstyrelsens beskrivning av nyckelbiotoper som nämner flera olika typer

Läs mer om:

Skogsvårdslagen:

<https://www.skogsstyrelsen.se/lag-och-tillsyn/skogsvardslagen/>

Metrias kartläggning:

<https://www.metria.se/kunskap/tag/biologisk-mangfald/>

<https://geodatakatalogen.naturvardsverket.se/>

av naturskogar, gemensamt för dem alla är en lång kontinuitet av levande och döda träd, både stående och liggande. Man skulle kunna beskriva det som en skog med måttlig mänsklig påverkan under en ganska lång tid.

I arbetet med skogen görs kontinuerligt olika typer av naturvärdesbedömningar och, i linje med certifieringskraven, en översyn vid både äldre gallring och slutavverkning. Viktiga faktorer för resultatet är mängden död ved, skogens ålder och om det finns några specifika naturvärdesträd.

– Det finns många faktorer som avgör om det finns naturvärden i en skog, men det finns inget facit, säger Anders, det är en subjektiv

bedömning som görs av ansvarig skogsvaktare.

Ett hjälpmedel för att identifiera skogar med höga naturvärden är Metrias kartläggning av kontinuitetsskogar som gjorts på uppdrag av Naturvårdsverket, den markerar områden som varit trädbevuxna sedan 50-talet. Hur många träd det faktiskt handlar om och hur gamla de är kan dock inte avgöras av bilderna.

– Det är inte alls säkert att det är en skog med höga naturvärden, berättar Anders, även om det är en gammal skog kan den ju vara skött och gallrad både en och två gånger sedan 1950. Är skogen skött för att producera virke finns där förmodligen ingen död ved,

och är naturvärdet inte högre än hög trädålder är vår bedömning att den kan brukas.

I dag är 8 procent av prästlönetillgångarnas skog avsatt med hänsyn till sitt höga naturvärde, hur mycket av det som är naturskog är enligt Anders svårt att avgöra.

– Beståndet inventeras systematiskt och där det finns kännedom om äldre, orörda skogar görs en naturvärdesbedömning. Vi hittar nya områden med höga naturvärden hela tiden, så de avsatta områdena fylls på kontinuerligt. Men den strikta definitionen av naturskog är ganska sträng så det är svårt att säga hur stor del av våra avsättningar som når upp till den nivån. ●

Skogsvaktare Jan Vikström på brandfält i Bodträskfors, Boden Foto: Anders Landström/Luleå stift

Luleå stifts smultronställen blir kyrkoreservat

I Luleå stift finns idag fem kyrkoreservat, nu påbörjas arbetet med att skapa fler.

– Vi avsätter stora arealer mark för att bevara värdefulla naturtyper, de områden som blir kyrkoreservat är stiftets guldgrubba, våra smultronställen skulle man kunna säga, berättar Johan Kristoffersson, stiftsskogsvaktare för prästlönetillgångarna i Luleå stift.

Ett kyrkoreservat är en skyddsform för natur- eller kulturobjekt på mark som Svenska kyrkan äger. Det är ett frivilligt åtagande och upprättandet av kyrkoreservat är kyrkans sätt att bevara värdefulla naturtyper och skydda den biologiska mångfalden. Det

som skiljer kyrkoreservaten från andra frivilligt avsatta områden är att de är särskilt intressanta och unika samt lättillgängliga för besökare. Till reservaten är alla välkomna för rekreation, friluftsliv och för att upptäcka spännande och vackra naturmiljöer.

I dag finns det fem kyrkoreservat i Luleå stift, alla med sin unika prägel, berättar Johan. Rismyrliden i Skellefteå är ett Kulturresevat, i Kvikkjokk finns ett fjällbarrskogsresevat, kyrkoreservatet Skeppsholmen i Arjeplog är en ö, Åsele har ett urskogsresevat och i anslutning till Hägnan i Luleå finns en lövrik skogsmiljö.

Under året har planering påbörjats för att under 2024 inventera och avgränsa ett antal områden för framtida kyrkoreservat. Målet är att förberedelserna ska möjliggöra för inrättande av ytterligare fem kyrkoreservat.

Illustration: Emma Lindmark

I arbetet ingår också att synliggöra reservaten genom att ta fram informationsmaterial, skyltning, presentera dem på stiftets hemsida och på detta sätt göra de mer tillgängliga för fler människor, säger Johan.

Kyrkoreservatens historia

Bakgrunden till reservatsbildningen är miljökonferensen i Rio de Janeiro 1992 och agenda 21. Det ledde till ett initiativ från det kyrkliga miljövärdet att anordna en reservatstafett mellan Svenska kyrkans 13 stift. ●

Lärk redo för plantering i Storhäggsjö

Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

Lärk i Umeå

I **STORHÄGGSJÖ** i Umeå planterades under hösten 2023 Sibirisk lärk. Med sin höga tillväxt, relativt korta omloppstid och tålighet mot viltskador anses lärken av skogsforskningen vara ett bra alternativ för ökad variation i svenskt skogsbruk.

Sibirisk lärk räknas som ett inhemskt trädslag i Sverige då det spridits hit på naturlig väg. Lärken är väl anpassad till de högre medeltemperaturer som klimatförändringen innebär och levererar virke passande för så väl massaindustri som sågtimmer.

Contortatall i Bomsjö utanför Åsele
Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift

Visste du att...?

130 år

är snittet på skogens
ålder vid slutavverkning

Contortatallen fasas ut

Under slutet av 70-talet planterade prästlönetillgångarna i Luleå stift contortatall som ett snabbväxande alternativ till svensk tall. De äldsta bestånden är idag uppe mot 50 år och har fortsatt hög tillväxt och kolbildning men uppskattas inte av rennäringsen då de ger skogar dåligt anpassade för renskötsel.

PRÄSTLÖNETILLGÅNGARNA I LULEÅ STIFT planterar inte längre några främmande trädslag i sina skogar och avser heller inte att göra det i framtiden. Contortabestånden kommer därför att avvecklas i takt med att virket kan tas om hand på bästa möj-

liga sätt, både ekonomiskt och klimatmässigt.

I det fall det finns bestånd som försvårar renskötseln kan viss avveckling komma att ske tidigare i samråd med rennäringsen.●

Stormen Hans

I BÖRJAN AV AUGUSTI drabbades Västerbotten av stormen Hans vilket ledde till omfattade stormskador på prästlönefastigheten Malå 3:1. Fler skadade områden kunde identifieras med hjälp av drönare.

– I Sorsele bedömdes cirka 21 av PLT:s 2 100 hektar vara skadat till den grad att vi enligt skogsvårdslagen var skyldiga att ta bort den nedblåsta skogen och börja om på nytt, berättar stiftsjägmästare Anders Landström.

I Malå blåste ungefär hälften av skogen på den cirka 320 hektar stora fastigheten ner, av dem var cirka 150 hektar så stormskadat att man i samråd med rennäringsen tog beslut om att avverka och istället plantera ny skog.●

Bild från Malå 3:1 efter stormen

Foto: Anders Landström/Luleå stift

Sommarens skogsbränder

I JUNI DRABBADES prästlönetillgångarna i Luleå stift av två skogsbränder inom loppet av ett par dagar. Första branden startade i Storkanis utanför Älvsbyn där cirka en hektar mark brandhärjades, två dagar senare utbröt en brand på ett mindre område i Sorsele, båda bränderna kunde släckas relativt snabbt. Eftersläckningsarbetet som alltid ligger på markägarens ansvar kunde lösas av stiftsskogsvaktare och stiftsjägmästare med hjälp av entreprenör.●

Bild från eftersläckning av Storkanisbranden

Foto: Anders Landström/Luleå stift

Ordlista

Andelsägande församlingar	Församlingar som äger rätt till en fastställd andel av utdelningen från prästlönstillgångarna.
Arronderingsförbättring	Att omorganisera och förbättra skogsskiftens/fastigheters form, storlek och läge för att göra dem mer funktionella, effektiva eller ekonomiskt lönsamma.
Biologisk mångfald	Kan definieras enligt miljökvalitetsmålet "Levande skogar" där "skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skyddas, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas."
Biskopsbrev	Författas av Svenska kyrkans biskopar och berör viktiga ämnen som klimatet, diakoni och tystnadsplikten. Brevet fungerar som stöd och inspiration till präster, diakoner och församlingar och kan också vara riktade till allmänheten.
Detaljhänsyn	Områden som vid detaljplanering undantas avverkning, kan vara kantzon mot vattendrag, små hänsynskrävande biotoper eller grova enskilda träd.
Frivilliga avsättningar	Att frivilligt avsätta eller reservera en del av sin mark och därigenom bidra till bevarande av naturvärden och ekologisk mångfald utan att det krävs lagstiftning eller statlig inblandning.
FSC-certifiering	Ett skogscertifieringssystem som används för att bedöma och godkänna skogsbruk enligt miljömässiga, sociala och ekonomiska kriterier. FSC står för Forest Stewardship Councils.
Föryngringsavverkning	Avverkning av träd i ett äldre bestånd för att ge plats för en ny generation skog. På skogsmark finns enligt skogsvårdslagen en skyldighet att säkerställa föryngring inom en viss tid.
Hyggesfritt skogsbruk	Innebär att skogen sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor.
Intrångsersättning	Ersättning som betalas till en markägare för att kompensera för intrånget på dennes mark eller fastighet. Intrånget kan vara av olika slag, anläggning av ledningar, genomfart för vägar eller avsätts som naturreservat.
Klimatnytta	Syftar på de positiva effekter eller fördelar som uppnås genom åtgärder eller investeringar för att minska klimatförändringar.
Kyrkoreservat	En frivillig skyddsform för natur- eller kulturobjekt på mark som Svenska kyrkan äger. Kyrkoreservat ett sätt för kyrkan att lyfta fram vikten av att bevara värdefulla naturtyper och skydda biologisk mångfald. Kyrkoreservaten är till skillnad från andra avsatta områden särskilt intressanta och lättillgängliga för besökare.
Lång trädkontinuitet/ Kontinuitetsskog	En skog som under senare tid inte varit kalavverkad utan kontinuerligt trädbevuxen utan väsentliga trädslagsbyten.
Målbilder för god miljöhänsyn	Skogssektorns gemensamma mål framtagna som en vägledning i det praktiska skogsbruket, målbilderna förvaltas av Skogsstyrelsen som ansvarig sektorsmyndighet.
Naturskogar	Skogar som inte har påverkats av betydande mänsklig påverkan eller exploatering.
Naturvärdesbedömning	Syftet med en naturvärdesbedömning är att identifiera områdets förutsättningar och värde för biologisk mångfald.
Nyckelbiotoper	Områden i skogslandskapet som har en särskilt stor betydelse för den biologiska mångfalden och behöver bevaras och skyddas. Kan vara områden med ovanliga naturtyper, äldre skogar med grova träd och mycket död ved, eller områden som specifika arter är beroende av för sin överlevnad.
Onoterade innehav	Hänvisar till ägarandelar eller tillgångar som inte är listade på någon offentlig börs eller handlas med en reglerad marknad.
PEFC-certifiering	Ett skogscertifieringssystem med syfte att främja hållbart skogsbruk genom hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. PEFC står för Programme for the Endorsement of Forest Certification.
Produktiv skogsmark	Mark där skogen tillväxer med minst 1 skogskubikmeter per hektar och år i snitt under en omloppstid.
Reservatsbildning	Även kallat skogsreservatsbildning, syftar på processen att skapa speciella områden avsatta för bevarande av biologisk mångfald och skydd av naturliga livsmiljöer. Vissa områden är avsedda att förbli i stort sett orörda eller få en minimal påverkan av mänsklig aktivitet för att skydda sina naturliga ekosystem och de arter som bor där, medan andra naturreservat kräver intensiv skötsel för att bibehålla sina naturvärden.
Sektorsmål	Är myndigheternas tolkning av skogspolitiken, det vill säga skogsvårdslagens övergripande mål kring produktion och miljö samt det svenska miljömålet Levande Skogar. Företag inom skogssektorn får lämna synpunkter på och förslag till sektorsmål och förväntas att följa de mål som beslutas utifrån sina möjligheter.
Skogligt impediment	Skogsmark som producerar mindre än 1 kubikmeter virke per hektar och år.

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse

Denna förvaltningsberättelse avser Luleå stifts prästlönetillgångar (897001-4455).

Information om verksamheten

Prästlönetillgångarna i Luleå stift (897001-4455) har sitt säte i Luleå kommun Norrbottens län. Prästlönetillgångarna är självägande stiftslikande rättssubjekt.

Enligt lag garanteras 50 procent av avkastningen till de andelsägande församlingarna. Resterande del av avkastningen betalas till det inomkyrkliga utjämnningssystemet. Utjämnningssystemet finansierar bl.a. en betydande del av stiftens verksamhet och ger stöd till församlingar som har fler kyrkobyggnader än snittförsamlingen.

Prästlönetillgångarna i Luleå stift består av av skogs- och jordbruksfastigheter (prästlönefastigheter) och fonderade försäljningsmedel (prästlönefond). Om en fastighet förvärvats med prästlönefondsmedel, utgör även denna en prästlönefastighet. Därför är Järpen i centrala Luleå, där bland annat Stiftskansliet finns, en prästlönefastighet.

Fakta om prästlönetillgångarna

Skog och mark – prästlönefastigheter

Av historiska skäl består en stor del av tillgångarna av skog och mark. Marknadsvärdet uppgår till 1 100 mkr. Tillgångar i skog och mark benämns prästlönefastigheter. PLT:s skogsbruk är certifierat enligt PEFC:s skogsbruksstandard. Totalt äger prästlönetillgångarna 63 000 hektar mark, förvaltningen omfattar cirka 40 000 hektar produktiv skogsmark, varav cirka 28 250 hektar brukas. Avkastning från skog och mark uppstår primärt i samband med avverkning. Andra typer av intäkter är fastighetsförsäljningar, uttag och försäljning av berg och andra massor samt arrenden och andra former av upplåtelser.

Kommersiell fastighet Järpen

Prästlönetillgångarna äger en fastighet i Luleå som består av två byggnader. Luleå stift hyr den ena byggnaden medan den andra består av hyresrätter, lokaler, garage samt en solcellsanläggning för elproduktion.

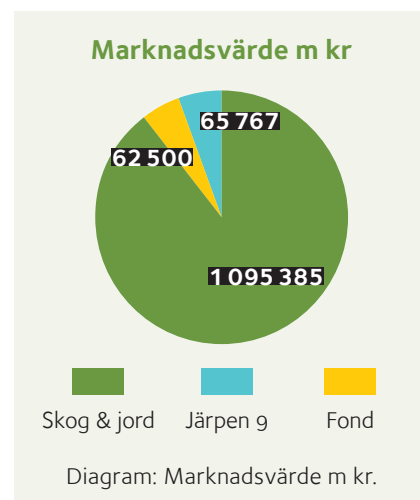
Prästlönefond

Kapital som inte investeras inom ramen för skogs- och mark-

förvaltningen har förvaltats utifrån de gemensamma etiska riktlinjer som tagits fram av Svenska kyrkans nationella nivå. Förvaltningen avser traditionell kapitalförvaltning i form av placeringar i aktie- eller räntefonder. Dessa tillgångar benämns prästlönefond. Under året har alla prästlönefondsmedel varit placerade på bankkonto.

Resultat och ställning

Årets resultat uppgår till 52 727 tkr (27 678), varav 14 092 tkr (14 227) är disponibelt för utdelning. Totalavkastningen uppgår till 32,0 procent. Den stora procentuella ökningen beror till största del på värdeökning av skogsfastigheter efter en ny fastighetstaxering år 2023.

Flerårsöversikt

Allmänna förutsättningar

Resultat (tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter	71 011	42 595	36 508	37 372	36 162
Verksamhetens resultat	54 570	29 031	23 555	22 656	24 383
Resultat från finansiella investeringar	1 504	469	107	67	-5
Årets resultat	52 727	27 678	22 994	21 960	23 201
Vinstmarginal skog och jord (%)	24	50	66	48	71
Direktavkastning skog och jord (%)	1,6	2,3	2,5	1,9	2,9
Direktavkastning Järpen (%)	1,3	4,0	6,3	4,9	3,9
Direktavkastning Fond (%)	8,3	0,9	0,3	4,1	7,0
Direktavkastning förvaltade tillgångar	5,1	3,1	2,6	2,6	3,0
Totalavkastning skog och jord (%)	30,8	2,8	3,7	13,0	0,5
Totalavkastning Järpen (%)	1,3	4,0	4,9	6,3	3,9
Totalavkastning Fond (%)	-11,5	0,9	0,3	4,1	7,0
Totalavkastning förvaltade tillgångar	32,0	4,0	4,0	13,4	0,8

Definitioner Nyckeltal

Vinstmarginal (%) - Uppgiften beräknas som rörelseresultat, exklusive realisationsresultat och avskrivningar, dividerat med rörelsens resultat.

Direktavkastning (%) - Uppgiften beräknas som rörelseresultat, exklusive realisationsresultat och avskrivningar, dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar.

Totalavkastning (%) - Uppgiften beräknas som rörelseresultat, inklusive realisationsresultat och avskrivningar, plus värdeutveckling under året dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar.

Tillvarataget virke efter stormen Hans framfart, Sorsele 1:1

Foto: Rolf Eriksson/Luleå stift

Väsentliga händelser under räkensårets

En god efterfrågan och rejält höjda massavedspriser har lett till att PLT i Luleå stift upplevt ett mycket gott år vad det gäller kronor per kubikmeter avverkat virke. Förväntningarna inför året var här som i industrin att efterfrågan skulle vika och följa konjunkturen i övrigt, dessa farhågor har alltså inte blivit verklighet.

Den 8 augusti slog stormen Hans till mot nordvästra Västerbotten samt östra Lappland med kraftiga fallvindar som fällde skog i framför allt kommunerna Norsjö, Malå och Sorsele. Prästlönefastigheter som drabbades var Malå 3:1 samt Sorsele 1:1. I Malå skadades i princip hela fastigheten och tack vare snabbt agerande och tillmötesgående affärspartners hade vid årets slut cirka 15 000 kubikmeter stormfälld skog tillvaratagits i Malå. I Sorsele drog stormen fram i ett smalt stråk längs en sydväst sluttning och fällde cirka 1 500 kubikmeter som också tillvaratagits under återstoden av året.

Under året har inga större köp eller försäljningar genomförts av prästlönefastigheter, endast två arrendetomter har sålts till respektive arrendator. I övrigt har skogmarkspriserna fallit då det förhöjda ränteläget gör investeringar i skog mindre attraktiv.

Den gröna industrivåg som förväntas i Norr- och Västerbotten har under 2023 märkts av på ett tydligt sätt då PLT:s marker efterfrågas som pusselbitar för att få dessa etableringar att bli verklighet. I PLT i Luleå stifts fall har det handlat om nya kraftledning, mark för skyddszon mot en gruva, mark för etablering av solcellsanläggningar och batterilager samt mark för byggande av entreprenörsbostäder.

De senaste tre åren har uthyrningsgraden i den kommersiella fastigheten Järpen varit under 100 procent vilket lett till inkomstbortfall. Uppsägning av lokaler skedde strax innan pandemin slog till med kraft 2020 och det har varit svårt att locka nya lokalhyresgäster, planer fanns på att bygga om vissa lokaler till lägenheter men från och med december 2023 är återigen hela fastigheten uthyrd till verksam-

heter och hyresgäster utan större modifiering av användningen.

I Kyrkostyrelsens utredning om förvaltningen av PLT har under året en utredare tillsatts och påbörjat sitt arbete, under utredningens gång kommer de olika PLT-förvaltningarna att tas i anspråk genom informationsutbyte, seminarier med mera. Tidsåtgången för detta kommer att vara relativt omfattande men är samtidigt nödvändig för att ge utredningen förutsättningar att komma med välgrundade förslag på styrning från kyrkostyrelsen och eventuellt förändringar i kyrkoordningen som beslutas av kyrkomötet.

Den 23 november 2023 drabbades Trossamfundet Svenska kyrkan av följderna av en så kallad ransomware-attack. Angreppet var omfattande och berörde hela

Svenska kyrkan. Angreppet medförde att trossamfundet stängde ner samtliga servrar för att förhindra att angriparen fick tillgång till känslig information, vilket i olika utsträckning påverkade all verksamhet inom hela Svenska kyrkan, inklusive PLT i Luleå stift. Därefter har ett samordnat systematiskt arbete skett för att säkerställa att Svenska kyrkans servrar och datorer inte innehåller skadlig kod och att återstarta de genomgångna servrarna och systemen. I PLT har mycket av arbetet varit fokuserat på att kunna bedriva ordinarie verksamhet utan det digitala stödet. PLT har inte drabbats av några betydande ekonomiska skador. Ekonomisk skada för PLT är i huvudsak begränsad till kostnader kopplade till förseningsavgifter och dröjsmålsräntor då det inte funnits ett fungerande flöde för fakturahanteringen.

Miljöinformation

PLT i Luleå stift har sedan 2001 sitt skogsbruk certifierat enligt PEFC under 2023 togs beslut om att med start 1 januari 2024 påbörja certifiering även enligt FSC®.

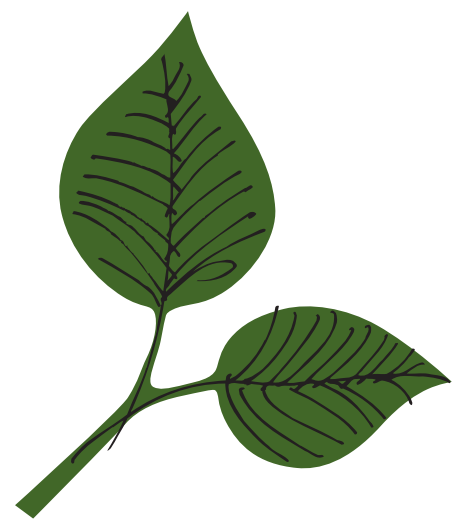

Illustration: Susanne Engman

Framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Utredningen tillsatt av kyrkostyrelsen angående PLT:s framtida förvaltning innebär en osäkerhet kring förvaltningens framtida utveckling. Vilka nya direktiv kommer PLT att förhålla sig när

beslutet fattas? Planen från utredningens sida är att kyrkomötet ska ta ställning till förslagen under hösten 2025. Förhoppningen är att de skogar som vi idag förvaltar med en högre andel grova träd och därmed en högre timmerandel ska betalas bättre i framtiden, och att opinionen ska se att PLT:s skogsbruk och strategi är en hållbar väg både ur klimat-, miljö- och produktionsaspekt.

Tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken

Prästlönetillgångarna bedriver skogsbruk och vissa åtgärder är tillståndspliktiga enligt Miljöbalken 12 kap 6§. Under året har anmälan om samråd inlämnats för anläggande av skogsbilväg.

Eftersläckning efter skogsbranden, Sorsele 1:1
Foto: Rolf Eriksson/Luleå stift

Resultaträkning

Resultaträkning	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Rörelsens intäkter	2		
Nettoomsättning prästlönefastigheter	2, 3, 6	32 256	33 108
Intäkter prästlönefond	4	2 077	197
Realisationsresultat vid avyttring av prästlönefastigheter		36 437	9 260
Övriga rörelseintäkter		240	30
Summa rörelsens intäkter	2	71 010	42 595
Rörelsens kostnader			
Kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster		-4 513	-4 231
Kostnader för inhyrd personal	7	-4 253	-3 529
Övriga externa kostnader	5, 8	-5 460	-3 831
Av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar		-2 214	-1 972
Summa rörelsens kostnader		-16 440	-13 563
Rörelsens resultat	2	54 570	29 032
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från finansiella investeringar	9	1 504	469
Resultat efter finansiella poster		56 074	29 501
Bokslutsdispositioner	15	-3 276	-1 125
Skatt på årets resultat		-71	-697
Årets resultat	16	52 727	27 678

Resultaträkning	2023	2022
Årets resultat enligt resultaträkning	52 727	27 678
Värdesäkring enligt KO 46:11	-1 060	-1 900
Omföring realisationsresultat vid försäljning av PLF enl. KO 46:10	-36 437	-9 260
Omföring övrigt enligt KO 46:10	-1 138	-2 291
Årets disponibla resultat	14 092	14 227

Tillgångar

Anläggningstillgångar	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Materiella anläggningstillgångar			
Prästlönefastigheter Jord & Skog	10	311 259	311 437
Prästlönefastigheter Järpen	10	24 736	24 853
Prästlönefastigheter Övriga byggnader	10	185	195
Inventarier, verktyg och installationer	11	1 443	1 041
		337 623	337 526
Finansiella anläggningstillgångar			
Prästlönefondsmedel	12	65 767	22 531
Övriga långfristiga värdepappersinnehav		649	4 944
		66 416	27 475
Summa anläggningstillgångar		404 039	365 001
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		974	1 281
Övriga fordringar		1 592	684
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		126	1 110
		2 692	3 075
Kassa och Bank	13	43 470	34 757
Summa omsättningstillgångar		46 162	37 832
Summa tillgångar		450 201	402 833

Eget kapital och skulder

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Bundet eget kapital			
Prästlönefastighetskapital Jord & Skog		315 375	315 681
Prästlönefastighetskapital Järpen		20 805	20 805
Prästlönefondskapital		66 416	27 475
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		13 983	12 756
Årets disponibla resultat		14 092	14 227
Summa eget kapital		430 671	390 944
Obeskattade reserver			
Bokslutsdispositioner	15	4 555	1 279
Summa obeskattade reserver		4 555	1 279
Avsättning skogsvård	14	5 000	4 191
Kortfristiga skulder			
Förskott från kunder		3 022	1 237
Leverantörsskulder		2 018	2 747
Övriga skulder		3 160	1 802
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 775	633
Summa kortfristiga skulder		9 975	6 419
Summa eget kapital och skulder		450 201	402 833

Förändring av eget kapital

Bundet eget kapital	2023	2022
Prästlönefastighetskapital		
Belopp vid årets ingång	336 486	335 587
Köp/försäljning prästlönefastighet, netto	1 373	3 020
Omföring avskrivning	-1 679	-1 611
Belopp vid årets utgång	336 180	336 996
Prästlönefondskapital		
Belopp vid årets ingång	27 475	14 923
Köp/försäljning prästlönefastighet, netto	-1 373	-3 020
Avskrivning	1 679	1 611
Realisationsresultat vid avyttring av prästlönefastigheter	36 437	9 260
Intrångsersättningar, ers.uttaget berg m.m. enligt KO 46:10	1 138	720
Värdesäkring enligt KO 46:11	1 060	1 900
Belopp vid årets utgång	66 416	25 394

Fritt eget kapital	2023	2022
Balanserat resultat		
Belopp vid årets ingång	12 756	10 357
Omföring av föregående års resultat	14 227	22 994
Utdelningar till församling/pastorat	-6 500	-6 500
Utdelning till nationell nivå	-6 500	-6 500
Belopp vid årets utgång	13 983	20 351
Disponibelt årsresultat		
Belopp vid årets ingång	14 227	15 398
Omföring av föregående årsresultat	-14 227	-15 397
Redovisat årsresultat	52 727	27 678
Realisationsresultat vid avyttring av prästlönefastigheter	-36 437	-9 260
Intrångsersättningar, ers.uttaget berg m.m. enligt KO 46:10	-1 138	-2 292
Värdesäkring enligt KO 46:11	-1 060	-1 900
Belopp vid årets utgång	14 092	14 227

Noter

tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Prästlönetillgångarnas årsredovisningar har upprättas enligt årsredovisningslagen (1995:1554) ÅR och Bokföringsnämndens BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska Kyrkan (KRED). Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år, om inget annat anges.

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Försäljning av varor redovisas vid leverans av produkter till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljning redovisas netto efter moms, rabatter och kursdifferenser vid försäljning i utländsk valuta.

Virkesintäkter redovisas enligt följande:

- Leveransvirke: i den period virket levererats till köparen.
- Avverkningsuppdrag och leveransrotköp: i den period virket inmätts.
- Rotposter: vid kontraktstillfället.

Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande:

- Arrende- och hyresintäkter: i den period uthyrning avser.
- Ränteintäkter: i enlighet med effektiv avkastning.
- Erhållen utdelning: när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

Bidrag

Bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls.

Leasing

All leasing, både när prästlönetillgångarna är leasingtagare och leasinggivare, redovisas som operationell leasing dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad/intäkt linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgif-

ter i noten är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasingtagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Inkomstskatt

Prästlönetillgångarna beskattas sedan inkomståret 2014 som en inskränkt skattskyldig stiftelse. Endast inkomst av näringsverksamhet och innehav av fastighet beskattas. Kapitalvinster och andra inkomster som inte kommer från näringsverksamhet är alltid skattefria förutsatt att villkoren för inskränkt skattskyldighet är uppfyllda.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckningen det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns legal rätt till kvittning.

Aktuell skatt, liksom i förekommande fall, förändringar i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten är hänförlig till en händelse eller transaktion som redovisas direkt i eget kapital, då skatteeffekten redovisas där.

Materiella anläggningstillgångar

Materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Bidrag som avser förvärv av materiell anläggningstillgång reducerar tillgångens anskaffningsvärde.

I samband med övergången till K3 delades vissa av prästlönetillgångarnas materiella anläggningstillgångar upp i komponenter. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponentens bokförda värde och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Realisationsvinster respektive realisationsförluster vid avyttring av prästlönefastighet redovisas på separat rad under rörelsens intäkter. Som avyttring av prästlönefastighet räknas även allframtidsupplåtelser av nyttjanderätt, servitut eller annat intrång där erhållen ersättning avser att täcka en på fastigheten bestående värdenedgång. Övriga realisationsvinster respektive realisationsförluster avseende anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde.

Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar. Mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnad	20-50 år
Markanläggning	20 år
Bilar och andra fordon	5 år
Övriga inventarier	5-10 år

Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar,

leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när prästlönetillgångarna blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och prästlönetillgångarna har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Prästlönefondsmedel – Övriga långfristiga värdepappersinnehav

Innehaven innehas på lång sikt och redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande redovisning värderas posten fortsatt i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde eller marknadsvärde på balansdagen. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till anskaffningsvärde.

Prästlönefondsplaceringar

Prästlönefondsmedel utgör en separat förvaltd tillgångsmassa, motsvarande förvaltningens bundna prästlönefondskapital, där insättningar och uttag ur värdepappersportföljen sker i samband med köp och försäljning av prästlönefastigheter. Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen redovisas på raden Prästlönefondsmedel i balansräkningen. Prästlönefondsmedlen förvaltas långsiktigt och redovisas som anläggningstillgång. Förvaltningen av prästlönefondsmedel utgör en kärnverksamhet i förvaltarens uppdrag och redovisas som egen rörelsegren. Avkastningen från prästlönefondsmedlen redovisas på separat rad under verksamhetens intäkter.

För de noterade värdepapper som ingår i prästlönefondmedlen sker en kollektiv värdering. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot orealiserade vinster inom portföljen.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar

med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Låneskulder och leverantörsskulder

Prästlönetillgångar i Luleå stift har inga låneskulder. Leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Eget kapital och lämnad utdelning

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital.

Bundet eget kapital utgörs av Prästlönefastighetskapital och Prästlönefondskapital. Vid försäljning av prästlönefastighet tillförs prästlönefondskapitalet ett belopp motsvarande erhållen köpeskillning. Detta uppnås genom omföringar inom eget kapital, enligt Eget kapital i egen räkning. Prästlönefondskapitalet värdesäkras årligen, genom en kapitalisering som tas av avkastningen, för att trygga att kapitalet inte urholkas på grund av inflation. Vid köp av prästlönefastighet förs ett belopp motsvarande köpeskillningen om från prästlönefondskapital till prästlönefastighetskapital.

Fritt eget kapital utgörs av balanserade medel och årets resultat justerat för omföringar till/från bundet eget kapital samt lämnad utdelning.

Utdelning

Av stiftsfullmäktige beslutad utdelning redovisas direkt mot fritt eget kapital.

Not 2 Information om oberoende rörelsegrenar

Rörelsens intäkter fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:	2023	2022
Skog	64 025	37 841
Fond	2 077	197
Järpen	4 908	4 557
	71 010	42 595

Rörelsens resultat fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:	2023	2022
Skog (exklusive realisationsresultat och avskrivningar)	16 229	19 035
- realisationsresultat vid avyttring anläggningstillgång	36 437	9 260
- avskrivning	-957	-772
Fond	2 077	197
Järpen	2 040	2 512
- avskrivning	-1 256	-1 201
	54 570	29 031

Not 3 Nettoomsättning

Nettoomsättningen prästlönefastigheter	2023	2022
Avverkningsrätter	24 344	24 296
Arrenden och upplåtelser	1 421	1 567
Järpen	4 908	4 557
Övriga intäkter	37 377	10 406
Berg & Grustäkter	883	1 572
	68 933	42 398

Not 4 Intäkter prästlönefond

Nettoomsättningen prästlönefastigheter	2023	2022
Ränta	2 077	197
	2 077	197

Not 5 Operationella leasingavtal

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:	2023	2022
Inom ett år	195	154
	195	154

Den operationella leasingen utgörs i allt väsentligt av hyrda inventarier och lokaler. Storleken på de framtida leasingavgifterna redovisas till nominellt belopp. Variabla avgifter förekommer inte.

Not 6 Leasing, leasinggivaren

Fordran avseende framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:	2023	2022
Inom ett år	4 460	3 600
Senare än ett år men inom fem år	504	504
	4 964	4 104

De huvudsakliga leasingavgifterna avser hyresintäkter och markarrenden, övriga avgifter avser jakt och fiskearrenden.

Not 7 Inhyrd personal

Personal från Stiftet har varit engagerade i verksamhet med en arbetsinsats motsvarande 4,7 heltidstjänster (f.å. 4 heltidstjänster).

Not 8 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Ernst & Young AB (2023), Öhrlings PriceWaterhouseCoopers AB (2022)	2023	2022
Revisionsuppdrag	70	88
	70	88

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på prästlönetillgångarnas revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter.

Not 9 Resultat från finansiella investeringar

Resultat från finansiella anläggningstillgångar	2023	2022
Räntor	1 504	469
	1 504	469

Not 10 Prästlönefastigheter

Materiella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	375 678	373 167
Inköp	1 376	3 020
Försäljningar/utrangeringar	-3	-510
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	377 051	375 677
Netto anskaffningsvärde	377 051	375 677
Ingående avskrivningar	-39 193	-37 581
Årets avskrivningar	-1 679	-1 612
Utgående ackumulerade avskrivningar	-40 872	-39 193
Utgående redovisat värde	336 179	336 485

Not 11 Inventarier, verktyg och installationer

Materiella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	4 743	4 077
Inköp	784	666
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	5 527	4 743
Netto anskaffningsvärde	5 527	4 743
Ingående avskrivningar	-3 702	-3 341
Årets avskrivningar	-382	-360
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 084	-3 701
Utgående redovisat värde	1 443	1 041

Not 12 Värdepappersinnehav

Finansiella anläggningstillgångar	Redovisat värde Detta år	Redovisat värde Föreg. år	Marknadsvärde på bokslutsdagen Detta år	Marknadsvärde på bokslutsdagen Föreg. år
Långfristiga värdepappersinnehav				
Övriga långfristiga placeringar	66 416	27 475	66 416	27 475
Summa långfristiga värdepappersinnehav	66 416	27 475	66 416	27 475
Summa värdepappersinnehav	66 416	27 475	66 416	27 475

Förändring av långfristiga värdepappersinnehav	2023-12-31	2022-12-31
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	29 385	16 833
Investeringar under året	38 941	12 552
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	68 326	29 385
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-1 910	-1 910
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-1 910	-1 910
Utgående bokfört värde	66 416	27 475

Not 13 Kassa och bank

Av behållningen på kassa och bank utgör 43 470 tkr (34 757 tkr) behållning på Swedbank.

Not 14 Avsättningar

Avsättning för framtida skogsvård	2023-12-31	2022-12-31
Avsättning för skogsvård	5 000	4 191
	5 000	4 191

Not 15 Skattemässiga bokslutsdispositioner

Skattemässiga bokslutsdispositioner	2023	2022
Överavskrivningar	565	189
Periodiseringsfond tax 2023	1 090	1 090
Periodiseringsfond tax 2024	2 900	
	4 555	1 279

Not 16 Vinstdisposition 2023

Disposition av vinst 2023	2023
Balanserade vinstmedel	13 983
Disponibelt för utdelning	14 092
Summa	28 075
Vinstmedlen disponeras på följande sätt	
Utdelning till församlingar och pastorat	7 000
Särskild utjämningsavgift till nationell nivå	7 000
I ny räkning överföres	14 075
Summa	28 075

Not 17 Vinstdisposition 2023 per andelsägare

Utdelning 2024, baserat på bokslut 2023

Andelsägare	Andelstal	Belopp(kr)
Arjeplog- Arvidsjaur's pastorat	4,617	323 190
Bodens pastorat	0,835	58 450
Bureå församling	0,161	11 270
Burträsk-Lövångers pastorat	4,472	313 040
Bygdeå församling	4,292	300 440
Gällivare-Malmbergets pastorat	2,073	145 110
Haparanda församling	1,539	107 730
Holmsunds församling	0,005	350
Hortlax församling	0,341	23 870
Hörnefors församling	0,295	20 650
Jokkmokks församling	3,735	261 450
Kalix församling	3,561	249 270
Kiruna pastorat	1,665	116 550
Luleå domkyrkoförsamling	2,559	179 130
Malå-Sorsele pastorat	4,374	306 180
Nederluleå församling	4,991	349 370
Nordmalings församling	7,251	507 570
Norr fjärdens församling	0,224	15 680
Norsjö församling	0,132	9 240
Pajala församling	3,177	222 390
Piteå församling	3,066	214 620
Råneå församling	1,032	72 240
Skellefteå pastorat	9,544	668 080
Sävar-Holmöns församling	0,965	67 550
Södra Lapplands pastorat	23,479	1 643 530
Tärna församling	0,758	53 060
Umeå pastorat	3,696	258 720
Vindelns församling	1,499	104 930
Vännäs-Bjurholms pastorat	2,472	173 040
Älvsby församling	0,861	60 270
Överkalix församling	1,543	108 010
Övertorneå församling	0,786	55 020
	100	7 000 000

Luleå den dag som framgår av elektroniska underskrifter

.....
Åsa Nyström
Biskop tillika styrelsens ordförande

.....
Titti Ådén
Förste vice ordförande

.....
Lars-Gunnar Frisk
Andre vice ordförande

.....
Maria Andersson

.....
Bertil Burén

.....
Ingela Eriksson

.....
Helén Lindbäck

.....
Paavo Ruokojärvi

.....
Lars Sandberg

.....
Yvonne Stålnacke

.....
Lennart Åström

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av vår elektroniska underskrift.

.....
Åse Arnesdotter Kaati

.....
Tomas Åström

.....
Katarina Söderberg
Auktoriserad revisor

Änokdeltat i Kvikkjokk

Foto: Kristofer Lindblom/Luleå stift